

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1357

Vragen van het lid **Sylvana Simons** (BIJ1) aan de Minister-President over *de brief aan de vertegenwoordigers van de Republiek Maluku Selatan* (ingezonden 21 december 2022).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Ooijen** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 25 januari 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022-2023, nr. 1243.

Vraag 1

Bent u op de hoogte van het nieuwsbericht «Mark Rutte beledigt Molukse gemeenschap in Nederland», op 19 december geplaatst door de Republiek Maluku Selatan (RMS) als reactie op uw schrijven aan diens vertegenwoordiger middels een brief van de directeur van de Rijksvoorlichtingsdienst op 14 oktober 2022?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u naar eigen inzicht voldoende bekend met de vestigingsgeschiedenis van de Molukse gemeenschap in Nederland en bent u zich ervan bewust dat het Molukse volk beschikt over een eigen cultuur, taal, identiteit en dat proclamatie van de RMS op 25 april 1950 in Ambon mede ten grondslag ligt aan de komst van de eerste generatie KNIL-militairen en hun gezinsleden naar Nederland?

Antwoord 2

Ik ben mij ervan bewust ben dat de Molukse gemeenschap een gemeenschap is met een eigen geschiedenis, cultuur en identiteit.

Vraag 3

Zo ja, realiseert u zich dat de brief van 14 oktober 2022 waarin de Molukse gemeenschap meermaals als een «Indische gemeenschap» geclassificeerd wordt, door de Molukse gemeenschap als een diepe belediging wordt

¹ Website Republiek Maluku Selatan.nl, 19 december 2022, «Mark Rutte beledigt Molukse gemeenschap in Nederland», <https://www.republiekmalukuselatan.nl/mark-rutte-beledigt-molukse-gemeenschap-in-nederland/>.

ervaren? Heeft u deze classificatie doelbewust gedaan en kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 3

In de brief van 14 oktober 2022 wordt gerefereerd aan het beleid waarmee verschillende kabinetten getracht hebben het leed te verzachten dat samenhangt met de oorlogsgebeurtenissen in voormalig Nederlands-Indië. Het huidige beleid van collectieve erkenning van de Indische en Molukse gemeenschap in Nederland is gericht op iedereen die na het einde van de Tweede Wereldoorlog, dus vanaf 15 augustus 1945, tot aan 1967 naar Nederland is gekomen – en hun nazaten – in verband met ontwikkelingen tijdens de Tweede Wereldoorlog, de Bersiap of de dekolonisatieoorlog. Het gaat daarbij om veel verschillende groepen waaronder Molukkers, Indische Nederlanders, Papoea's, Nederlanders en Peranakan Chinezen. Korthedshalve wordt daarom soms gesproken over de Indische gemeenschap, in het besef dat het hier gaat om een groot aantal verschillende unieke gemeenschappen. Ik heb helaas moeten constateren dat dit besef in de brief waaraan wordt gerefereerd, onbedoeld, niet is overgekomen.

Vraag 4

Kunt u zich indenken dat, gezien de geschiedenis die de Nederlandse staat en de Molukse gemeenschap delen, het benoemen van het Molukse gemeenschap als Indische gemeenschap overkomt alsof dit onderdeel uitmaakt van een doelgericht beleid van de Nederlandse regering om de identiteit en cultuur van het Molukse volk en in het bijzonder de politieke strijd van de RMS, te vernietigen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom is dit toch zo benoemd?

Antwoord 4

Gelet op de geschiedenis snap ik dat het gebruik van de term Indische gemeenschap in deze context gevoelig ligt en emoties oproept. Daarbij wil ik graag opmerken dat het beleid van collectieve erkenning van de Indische en de Molukse gemeenschap er juist op is gericht om ook de Molukse identiteit en cultuur te versterken en verankeren in de Nederlandse samenleving. Om het belang hiervan te onderstrepen is in 2020 € 20 miljoen extra beschikbaar gesteld voor collectieve erkenning. Met deze extra impuls wordt onder andere ingezet op het vergroten van kennis over de geschiedenis van voormalig Nederlands-Indië en het zichtbaarder maken van onder meer de Molukse cultuur, bijvoorbeeld via digitalisering van archieven en het borgen van immaterieel erfgoed.

Vraag 5

Maakt de wijze waarop de Nederlandse regering de Molukse gemeenschap tot op heden heeft behandeld onderdeel uit van het beleid, zoals dat is neergelegd in het «geheim akkoord van Wassenaar», welke tussen de Nederlandse regering en Indonesië is gesloten in 1975?

Antwoord 5

Het is bekend dat in het akkoord van Wassenaar is neergelegd dat een regeling wordt getroffen voor de repatriëring van individuele Molukkers naar de Molukken. En daarnaast is geregeld dat het voor Molukkers in Nederland eenvoudiger wordt een bezoek te brengen aan de Molukken. Dat laatste kreeg indertijd onder andere vorm in de oriëntatie- en werkervaringsreizen. De repatriëringsregeling kwam in 2002 ten einde.

Vraag 6

Bent u zich bewust van het feit, dat de onvrijwillige komst in 1951 van de Molukse KNIL-militairen en hun gezinsleden naar Nederland en de wijze waarop zij na aankomst zijn ontvangen en in de loop der jaren zijn behandeld door opeenvolgende Nederlandse regeringen tot op heden onmeetbaar veel leed en verdriet teweeg heeft gebracht bij de eerste generatie Molukkers en hun nazaten? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 6

Ik realiseer mij dat het gebrek aan begrip voor de ondergane oorlogsverschikkingen in Azië, de kille ontvangst en behandeling in Nederland en het daaropvolgende formalisme in het rechtsherstel bij de Molukse gemeenschap veel verdriet teweeg heeft gebracht. Voor deze slechte behandeling is erkenning uitgesproken en nu richten we ons vooral op het versterken en verankeren van de Molukse geschiedenis en cultuur in de maatschappij. Hierbij besef ik dat het verdriet nooit helemaal weggenomen kan worden. Het is belangrijk dat we dit verdriet zien en erkennen. Tegelijkertijd is er behoefte om vooruit te kijken en gezamenlijk te werken aan een toekomst waarin de Molukse gemeenschap zich gehoord voelt.

Vraag 7

Kunt u toelichten of, op welke wijze en op basis van welke overwegingen de Molukse gemeenschap erkenning, excuses en herstel verdient van de Nederlandse staat voor de wijze waarop zij zijn behandeld?

Antwoord 7

In Nederland is lange tijd te weinig oog geweest voor het leed dat groepen vervolgingsslachtoffers en gemeenschappen, waaronder de Molukse gemeenschap, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog is aangedaan. Wel heeft de Nederlandse overheid in verschillende stappen geprobeerd het oorlogsleed en het gebrekkige rechtsherstel (instrument om het materiële onrecht te compenseren) waar mogelijk te herstellen. Bijvoorbeeld met het Gebaar in 2000, met de individuele Backpay in 2015 en sinds 2017 via de collectieve erkenning van de Indische en Molukse gemeenschap. In de brief aan de Tweede Kamer van 14 december 2022 betreffende de tweede kabinetsreactie op de uitkomsten van het onderzoeksprogramma «Onafhankelijkheid, Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië, 1945-1950» heeft de Minister-President benadrukt dat de excuses voor eenieder die geraakt is door het Nederlandse optreden in de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog uitdrukkelijk ook bestemd zijn voor de Molukse gemeenschap. Deze excuses gelden ook voor de kille ontvangst in Nederland en zijn ook van belang voor de volgende generaties die zijn opgegroeid met de pijn en het verdriet van hun ouders en grootouders. Daarom wil het kabinet de komende periode in gesprek blijven met de Molukse gemeenschap over de gevoelens, beelden en ideeën die er leven binnen de Molukse gemeenschap rondom de aankomst van de eerste en tweede generatie in Nederland in 1951, maar ook over andere vraagstukken die de gemeenschap bezighoudt.

Vraag 8

Bent u bereid onderzoek te laten verrichten naar de wijze waarop het Molukse volk en in het bijzonder de Molukse gemeenschap in Nederland is behandeld door de Nederlandse Staat na de soevereiniteitsoverdracht op 27 december 1949? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 8

Eerder is onderzoek verricht naar de overkomst, ontvangst en verblijf van Molukkers in Nederland, het meest recent door Steijlen en Smeets (In Nederland Gebleven, 2006). Voor nu zie ik geen reden nog een onderzoek te laten uitvoeren. Dit onderwerp wil ik wel meenemen in de gesprekken met de gemeenschap.

Vraag 9

Kunt u uw antwoorden kenbaar maken vóór 26 januari 2023 zodat uw overwegingen meegenomen kunnen worden in het commissiedebat Discriminatie, racisme en mensenrechten?

Antwoord 9

Ik zal mijn reactie op de Kamervragen voor 26 januari 2023 naar de Tweede Kamer te sturen.